

Metodyka i standardy prowadzenia procesu konsultacji społecznych w Ostrowcu Świętokrzyskim

Wspólnie działamy na rzecz Europy **zielonej**, **konkurencyjnej** i **sprzyjającej**
integracji społecznej

SPIS TREŚCI

1. Standardy procesu konsultacji społecznych w Ostrowcu Świętokrzyskim.....	3
1.1. Wprowadzenie	3
1.2. Nadrzędne zasady procesu partycypacji społecznej.....	3
1.3. Modelowy przebieg procesu partycypacji dla konkretnych działań	6
1.4. Zasady postępowania z wynikami procesu konsultacji	13
RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	14

1. Standardy procesu konsultacji społecznych w Ostrowcu Świętokrzyskim

1.1. Wprowadzenie

Mieszkańcy są największym potencjałem Ostrowca Świętokrzyskiego. Ich aktywność, otwartość i kreatywność stanowią siłę napędową rozwoju miasta. To dla mieszkańców prowadzone są wszelkie działania samorządu – zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej stanowi bowiem główne zadanie gminy. Dlatego tak ważne jest, by chcieli oni włączyć się w podejmowanie decyzji o ważnych dla miasta sprawach i realizować działania na rzecz lokalnej społeczności – tylko tak możemy budować lepszą przyszłość dla nas wszystkich.

Jako samorząd czujemy się odpowiedzialni za animowanie procesu partycypacji społecznej. Zależy nam na tym, by Ostrowiec Świętokrzyski był miastem świadomych siły swojego wpływu i zaangażowanych w działania na rzecz wspólnego dobra mieszkańców. Posiadamy zasoby, które możemy wykorzystać do osiągnięcia tego celu – najważniejszym z nich są otwarci na współpracę pracownicy Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych.

Partycypacja społeczna to nasza wspólna sprawa. Dlatego chcemy zapraszać do dyskusji przedstawicieli różnych środowisk i tworzyć przyjazną dla wszystkich przestrzeń do dialogu o mieście. Spojrzenie na sprawy z różnych perspektyw pozwoli nam wybrać najskuteczniejsze rozwiązania.

Jesteśmy świadomi, że to dopiero początek długiej drogi, a przed nami dużo pracy. Nie oczekujemy natychmiastowych rezultatów. Wierzymy jednak, że opracowanie Standardów jest ważnym krokiem ku budowaniu odpowiedzialnej wspólnoty obywatelskiej w Naszym mieście.

1.2. Nadrzędne zasady procesu partycypacji społecznej

W oparciu o wnioski płynące z rozmów z przedstawicielami lokalnej społeczności opracowaliśmy zasady, jakimi będziemy się kierować przy planowaniu i realizowaniu procesu partycypacji społecznej w mieście.

PLANUJEMY PARTYCYPACJĘ

Partycypacja jest procesem, który wymaga świadomego planowania. Dlatego o zaangażowaniu mieszkańców będziemy myśleć, zanim rozpoczniemy działania – to pozwoli faktycznie angażować ich we współdecydowanie o mieście. Przed przystąpieniem do realizacji zadania ustalimy, czy możemy w nie włączyć lokalną społeczność, jaki jest tego cel, kogo konkretnie chcemy zaangażować (jakie grupy mieszkańców), w jaki sposób tego dokonamy i czego będziemy od nich oczekiwać. Dobry plan pozwoli nam zachować kontrolę nad procesem i sprawi, że nie pominiemy żadnego ważnego etapu.

KOORDYNUJEMY DZIAŁANIA PARTYCYPACYJNE REALIZOWANE W MIEŚCIE

Chcemy włączać mieszkańców we współdecydowanie o ważnych dla nich sprawach. Z tego względu będziemy realizować wiele działań partycypacyjnych. Wiemy jednak, że muszą być one zaplanowane w taki sposób, by wydarzenia nie odbywały się w tym samym czasie. Zbyt duże natężenie inicjatyw również może wywołać odwrotny od zamierzonego skutek. Dlatego będziemy odpowiednio koordynować działania partycypacyjne realizowane w mieście i tak planować poszczególne spotkania, badania czy warsztaty, by mieszkańcy faktycznie mogli wziąć w nich aktywny udział. Pomocna będzie przy tym platforma konsultacji społecznych¹, która będzie zawierała szczegółowy harmonogram toczących się w mieście procesów angażujących lokalną społeczność i umożliwi powiadamianie mieszkańców o konsultacjach społecznych w sprawach, które będą ich szczególnie interesowały.

DOBIERAMY ODPOWIEDNIE GRUPY INTERESARIUSZY DO PRZEDMIOTU KONSULTACJI

Naszym nadrzędnym celem jest, by lokalna społeczność angażowała się w sprawy miasta. Zdajemy sobie jednak sprawę, że nie każde zagadnienie będzie równie istotne dla wszystkich. Są też takie kwestie, które dotyczą tylko wybranej grupy odbiorców. Ważnym zadaniem będzie więc wytypowanie osób, grup, dla których dane zagadnienie jest ważne i których zaangażowanie jest istotne z punktu widzenia danego procesu, a następnie kierowanie do nich informacji o planowanych działaniach. Sieciowanie różnych środowisk wokół wspólnych celów będzie szansą na nawiązanie dialogu i współdziałanie. Pomocne może być przy tym zaproszenie do współpracy liderów lokalnej społeczności – staną się oni ambasadorami organizowanych procesów w swoim otoczeniu.

SKUTECZNIE INFORMUJEMY O PLANOWANYCH FORMACH WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW

Zaangażowanie mieszkańców w dużym stopniu zależy od tego, czy dowiedzą się oni o tym, że w mieście toczy się jakiś proces, w którym mogą wziąć udział. Kluczowe znaczenie ma więc formułowanie zrozumiałych i przystępnych komunikatów. Zaproszenia i informacje do mieszkańców będziemy pisać prostym językiem, łatwym do zrozumienia dla wszystkich. Nasze komunikaty będą zwięzłe i pozbawione specjalistycznych terminów. Zadbamy przy tym, by forma przekazu była dostosowana do odbiorców. Inaczej będziemy się komunikować

---

¹ Realizowana w ramach działania „Rozbudowa serwerowni miejskiej w celu umożliwienia funkcjonowania systemów obsługujących kartę miejską oraz rozbudowany system zintegrowany usprawniający zarządzanie miastem”.

z młodzieżą niż z seniorami – wszystko po to, by jak najskuteczniej dotrzeć z informacją do wszystkich.

Do informowania wykorzystamy nowoczesne technologie, w tym powstającą platformę konsultacji społecznych². Zdajemy sobie jednak sprawę, że nie każdy korzysta z Internetu, dlatego nie zrezygnujemy z kontaktu z mieszkańcami również za pośrednictwem tradycyjnych form komunikacji (jak lokalna prasa, radio, ulotki). Oprócz ogólnych komunikatów informacje będziemy również kierować bezpośrednio do społeczności, w których funkcjonują mieszkańcy (jak szkoły, rady osiedli, rada seniorów) – dzięki temu jeszcze więcej osób dowie się o naszych działaniach.

Bez względu na formę przekazu działania informacyjne podejmiemy możliwie wcześnie, by interesariusze mogli zaplanować swoje zaangażowanie.

DBAMY O TO, BY WSZYSCY MOGLI SIĘ ZAANGAŻOWAĆ W SPRAWY MIASTA

Chcemy, by wszyscy przedstawiciele lokalnej społeczności mogli włączać się w dyskusję o rozwoju Ostrowca Świętokrzyskiego na równych zasadach. Dlatego każdy proces, w który będziemy angażować mieszkańców, zrealizujemy z zachowaniem standardów dostępności. Dostępne dla wszystkich będą nie tylko dokumenty, które opracujemy, ale również komunikaty kierowane w ramach działań informacyjno-promocyjnych.

UCZYMY O MIEŚCIE I O PARTYCYPACJI

Wielu przedstawicieli lokalnej społeczności nie wie, w jaki sposób może decydować o rozwoju Ostrowca Świętokrzyskiego. Nie widzą oni również korzyści płynących z angażowania się w sprawy miasta. Nie zawsze też rozumieją zadania miasta i jego możliwości, co może wywoływać poczucie, że władze samorządowe nie odpowiadają na zgłaszane przez mieszkańców potrzeby. Dlatego edukowanie o mieście, o funkcjonowaniu samorządu i o partycypacji społecznej jest niezbędne, by zwiększyć świadomość mieszkańców. Świadoma społeczność będzie bardziej skłonna do brania spraw w swoje ręce i angażowania się w realizowane w mieście procesy. Działania edukacyjne będziemy prowadzić wśród różnych grup mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży, by kształtować poczucie odpowiedzialności za otoczenie już od najmłodszych lat.

Chcemy również budować w Ostrowcu Świętokrzyskim kulturę dialogu – o mieście, o ważnych dla nas sprawach, o przyszłości. Będziemy słuchać głosu różnych grup interesariuszy i otwarcie dyskutować o rozwoju jak najbliżej mieszkańców, organizując spotkania, debaty, warsztaty w osiedlach.

INFORMUJEMY O WYNIKACH PARTYCYPACJI

Zależy nam na tym, by każdy, kto zaangażował się w działania partycypacyjne, dowiedział się o ich rezultatach. Chcemy również, by aktywność mieszkańców nie kończyła się na ich udziale w pojedynczej inicjatywie, naszą ambicją jest prowadzenie stałego dialogu z lokalną społecznością. Z tego względu będziemy informować o wynikach każdego procesu angażującego lokalną społeczność, publikując podsumowania działań partycypacyjnych, w których pokażemy, jakie decyzje na ich podstawie podjęliśmy. Mamy przy tym nadzieję, że nasza transparentność wzmocni zaufanie do władz samorządowych i zmotywuje mieszkańców do jeszcze większej aktywności.

---

² j.w.

PROWADZIMY EWALUACJĘ NASZYCH DZIAŁAŃ

Nie uda się nam ocenić, czy działania, które podejmujemy, przynoszą oczekiwane rezultaty (np. duże zaangażowanie uczestników, wypracowanie najlepszych rozwiązań), jeśli nie będziemy tego stale weryfikować. Dlatego dokument będzie podlegał cyklicznej ewaluacji. Dzięki temu dowiemy się, czy wdrażamy standardy zgodnie z planem i czy ich realizacja przybliży nas do osiągnięcia pożądanej zmiany – zwiększenia zaangażowania lokalnej społeczności w sprawę miasta.

Ewaluacja pozwoli nam również zidentyfikować występujące problemy i podjąć działania w celu ich rozwiązania. Jeśli uznamy, że niektóre inicjatywy nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, zrezygnujemy z nich i zastąpimy je innymi.

1.3. Modelowy przebieg procesu partycypacji dla konkretnych działań

Choć prezentowane powyżej zasady dotyczą wszystkich działań partycypacyjnych realizowanych w Ostrowcu Świętokrzyskim, to sam przebieg procesu partycypacji nie zawsze musi wyglądać tak samo. Formy angażowania interesariuszy mogą być bowiem różne w zależności od realizowanego procesu. Poniżej prezentujemy sposoby na włączenie lokalnej społeczności dla wybranych działań/procesów³. Wskazujemy przy tym, co koniecznie trzeba zrobić oraz jakie dodatkowe działania warto podjąć.

Ikona wskazuje przypadki, w których rekomendowane jest wykorzystanie oprogramowania zakupionego w ramach działania „Rozbudowa serwerowni miejskiej w celu umożliwienia funkcjonowania systemów obsługujących kartę miejską oraz rozbudowany system zintegrowany usprawniający zarządzanie miastem”.

---

³ Są to wszystkie procesy realizowane w mieście, które wymagają przeprowadzenia konsultacji społecznych.

Budżet obywatelski

Dotyczy procesu współdecydowania przez mieszkańców o przeznaczeniu części budżetu miasta na inicjatywy bezpośrednio zgłaszane przez lokalną społeczność.

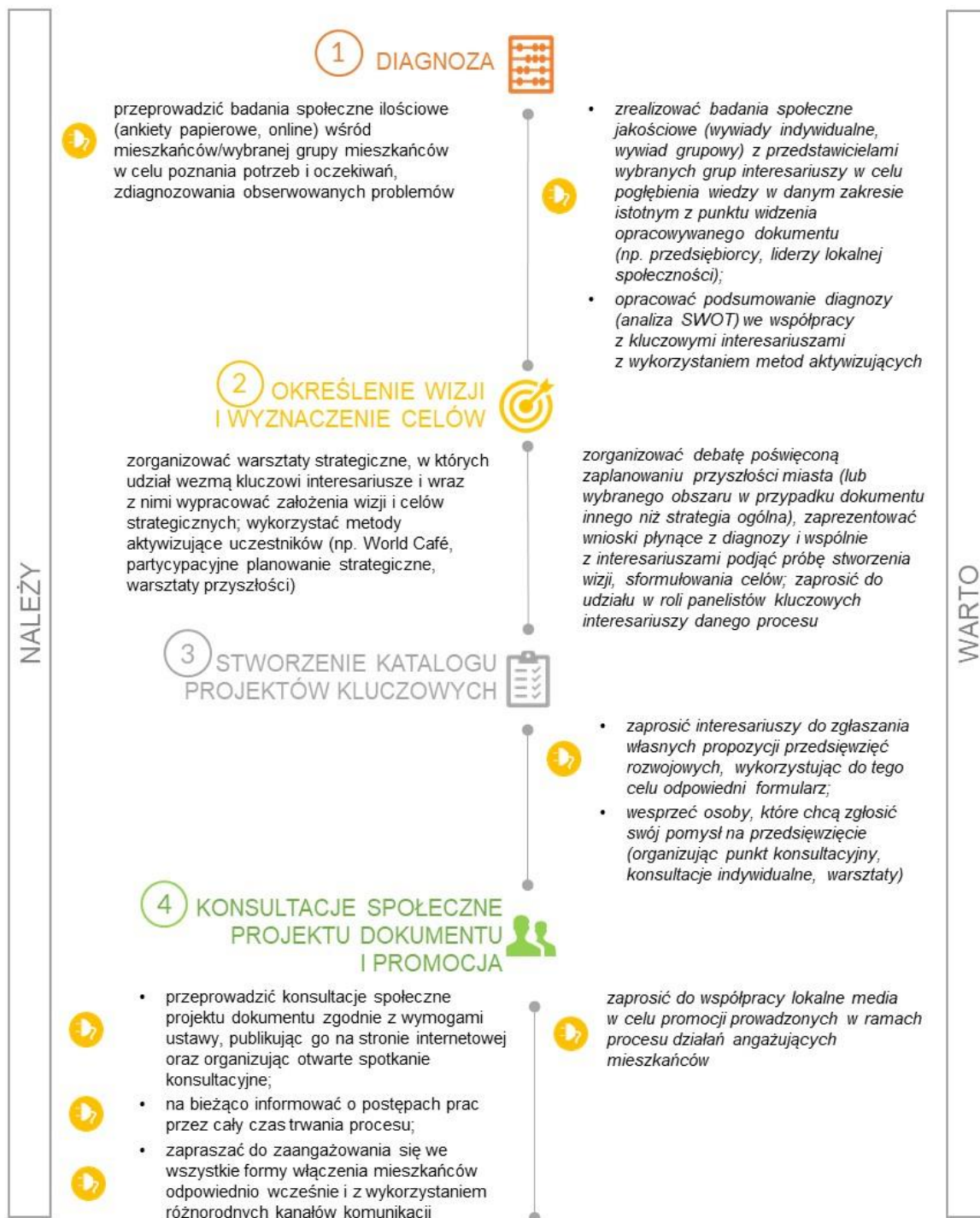
Budżet obywatelski umożliwi zaangażowanie mieszkańców w podejmowanie decyzji w zakresie przeznaczenia środków publicznych na inicjatywy ważne z punktu widzenia lokalnej społeczności. Jest to proces, który umożliwi mieszkańcom realny wpływ na to, jakie działania rozwojowe będą realizowane w ich najbliższym otoczeniu. Pozwala zaangażować ich od etapu planowania – zapewnia możliwość zgłoszenia projektów, a następnie wyboru najlepszych spośród propozycji w ramach głosowania.

Planowanie rozwoju

Dotyczy procesu opracowania dokumentów strategicznych, w tym m.in. strategii rozwoju miasta.

Dokumenty strategiczne powinny odpowiadać na potrzeby i oczekiwania mieszkańców – przekrojowo (w przypadku strategii rozwoju) lub w wybranej dziedzinie, np. ekologia, przedsiębiorczość, edukacja, mieszkalnictwo (w przypadku innych dokumentów programujących rozwój). Z tego względu ich zaangażowanie w proces planowania rozwoju jest szczególnie ważne. Choć zgodnie z przepisami strategia rozwoju musi zostać poddana konsultacjom społecznym na końcowym etapie prac*, dobra praktyką jest zaangażowanie mieszkańców w cały proces jej tworzenia.

* Zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy z dn. 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 225).

Rewitalizacja

Dotyczy procesu opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) w oparciu o Ustawę o rewitalizacji*, która określa szczegółowo podstawowe zasady i formy realizacji partycypacji społecznej (Rozdział 2).

Partycypacja społeczna powinna objąć przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji, a jej celem jest umożliwienie wypowiedzenia się przez wszystkich interesariuszy. Ale nie tylko dlatego warto włączać interesariuszy w przygotowanie programu. Proces rewitalizacji ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, głównie poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności. Nie może zatem odbywać się bez jej aktywnego udziału. Aktywne włączenie lokalnej społeczności stanowi gwarancję sukcesu działań rewitalizacyjnych.

* Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2023 r. poz. 28).

Planowanie przestrzenne

Dotyczy procesu opracowania dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego/plan ogólny gminy*, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Planowanie przestrzenne stanowi przykład procesu, dla którego na mocy przepisów** zaangażowanie interesariuszy jest obligatoryjne, zarówno na etapie prac nad dokumentami, jak i w fazie ich konsultacji. Warto jednak włączać mieszkańców w te procesy nie tylko ze względu na wymogi prawa. Gospodarowanie przestrzenią bezpośrednio oddziałuje bowiem na lokalną społeczność, wpływając na to, gdzie i jakie inwestycje mogą być w mieście realizowane.

* Zgodnie z prowadzoną reformą planowania przestrzennego w 2023 roku ma zostać wprowadzony nowy instrument planistyczny o zasięgu gminnym – plan ogólny, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

** Ustawa z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.).

Planowanie wybranych inwestycji

Dotyczy procesu przygotowania inwestycji przeznaczonej do wykorzystania przez szerokie grono użytkowników (np. zagospodarowanie wybranego terenu na cele rekreacyjne, wykorzystanie określonego obiektu itp.), w tym w ramach rewitalizacji.

Nie każda inwestycja miejska musi być przygotowywana w sposób partycypacyjny. Są jednak takie, które zdecydowanie warto przygotowywać wspólnie z lokalną społecznością i innymi interesariuszami, którzy potem będą korzystać z ich efektów. Należą do nich w szczególności przedsięwzięcia polegające na zagospodarowaniu określonej, niewielkiej przestrzeni (np. miejski skwer, park, rynek itp.) czy też wykorzystaniu konkretnego budynku, w tym realizowane jako projekty rewitalizacyjne. Planowanie partycypacyjne może zwiększyć szanse na sukces tego typu przedsięwzięć. Zaproszenie do udziału w przygotowaniu inwestycji jej późniejszych użytkowników pozwoli odpowiedzieć na ich rzeczywiste potrzeby i sprostać oczekiwaniom, a w konsekwencji zwiększyć zainteresowanie wykorzystaniem powstałych efektów oraz poczucie odpowiedzialności za nie. Dlatego warto włączyć interesariuszy w ten proces jak najwcześniej.

1.4. Zasady postępowania z wynikami procesu konsultacji

Każdy dobrze zaplanowany proces angażujący lokalną społeczność powinien prowadzić do osiągnięcia celu, jaki zakładaliśmy na etapie planowania (zgodnie z zasadą Planujemy partycypację) i zakończyć się podsumowaniem, które zostanie podane do publicznej wiadomości (zgodnie z zasadą Informujemy o wynikach konsultacji).

Z tego względu będziemy informować lokalną społeczność o rezultatach konsultacji społecznych – jak przebiegały i jakie decyzje podjęto na ich podstawie – podsumowując każdy tego typu proces w formie **raportu**. Będziemy udostępniać raporty przede wszystkim na platformie konsultacji społecznych, która ma się stać głównym kanałem komunikacji z mieszkańcami w zakresie partycypacji społecznej. Ponadto informacje będą publikowane na miejskim profilu na Facebooku i na miejskich portalach informacyjnych. Przekażemy je również bezpośrednio do środowisk, w których mieszkańcy na co dzień podejmują swoją aktywność (NGO, szkoły, rady osiedli) oraz organów doradczych miasta (Młodzieżowa Rada Miasta, Rada seniorów). Będziemy robić to najszybciej jak to możliwe, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od zakończenia konsultacji.

Celem raportu jest:

- krótka relacja z przebiegu działań,
- zaprezentowanie wyników i wniosków oraz rekomendacji dalszych działań.

Raport powinien być:

- zwięzły, zestawiać najważniejsze informacje (jeśli powstały dodatkowe materiały, o których warto poinformować, a są zbyt obszerne, by je dołączyć do raportu, należy załączyć je w formie odnośnika (np. link do pliku na stronie urzędu miasta),
- napisany prostym językiem, zrozumiałym dla wszystkich grup odbiorców,
- atrakcyjny pod względem wizualnym (rekomenduje się przygotowywanie raportów w formie prezentacji multimedialnych, zamiast dokumentów tekstowych, wzbogaconych o zdjęcia z różnych etapów konsultacji lub inne materiały graficzne wraz z krótkim opisem).

Aby niczego nie pominąć, określiliśmy, co powinien zawierać wzorcowy raport z konsultacji społecznych. Nie jest to jednak jedyny prawidłowy sposób jego przygotowania. W zależności od sytuacji konkretne punkty można ze sobą łączyć, zmieniać ich kolejność lub dodawać nowe.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

1. Co i dlaczego konsultowaliśmy?

Opisz krótko, co było przedmiotem konsultacji (np. projekt dokumentu), napisz kilka zdań o tym, czego dotyczył i jak przebiegały prace nad nim. Wskaż ogólnie, kogo (czy mieszkańców całego miasta, czy konkretną grupę interesariuszy) i o co pytaliśmy w ramach konsultacji (np. chcieliśmy poznać opinie mieszkańców Ostrowca Świętokrzyskiego na temat zaplanowanych celów i kierunków działań z zakresu edukacji ekologicznej, które wyznaczyliśmy do 2030 r.). O ile to możliwe, dołącz zdjęcie ilustrujące przedmiot konsultacji (np. wizualizację konsultowanej przestrzeni), link do projektu dokumentu.

2. W jaki sposób informowaliśmy?

Wskaż, jakich form komunikacji użyłeś (np. informacja na stronie Urzędu Miasta, zaproszenie na platformie konsultacji społecznych, post na Facebooku, ogłoszenie/artkuł w lokalnej prasie, bezpośrednie zaproszenie skierowane do konkretnych jednostek/grup interesariuszy). Podaj tytuły i odnośniki do artykułów, wstaw zdjęcie plakatu, postu, wpisu na stronie internetowej.

3. Kto uczestniczył w konsultacjach?

Przedstaw, kto był uczestnikiem konsultacji – opisz, czy w konsultacjach brali udział wyłącznie mieszkańcy, czy również inne grupy interesariuszy, jak np. NGO. Wskaż liczbę uczestników (osób i podmiotów), a także krótko ich scharakteryzuj, określając, czy byli to mieszkańcy konkretnego osiedla, czy organizacje zajmujące się konkretną dziedziną.

4. Jak przebiegał cały proces?

Zaprezentuj krótkie kalendarium obejmujące najważniejsze wydarzenia towarzyszące konsultacjom. Wskaż czas, miejsce organizowanych wydarzeń i w kilku słowach przybliż okoliczności.

5. Jak pytaliśmy?

Opisz, w jaki sposób zbierane były uwagi interesariuszy, np. badanie ankietowe, spotkanie konsultacyjne, Warsztaty Charette, itp. Napisz, czy wydarzenia odbywały się online (na jakiej stronie), stacjonarnie (w jakim miejscu), co było ich tematem, kto je prowadził.

6. Co było wynikiem konsultacji?

Jeżeli odbyła się dyskusja, opisz krótko jej przebieg. W przypadku głosowania podaj wyniki wraz z liczbą głosów. Spisz wszystkie opinie, pomysły, uwagi, pytania, wnioski itp., a następnie podsumuj je tematycznie lub zgodnie z kanałami, z jakich spłynęły (formularze konsultacyjne, uwagi przesłane mailowo, wnioski z warsztatów online itd.). Pokaż, jak zostały rozpatrzone – zestaw je tabelarycznie w formie: uwaga – rozstrzygnięcie – uzasadnienie.

7. Jakie są rezultaty, wnioski i dalsze kroki?

Opisz, co wyniknęło z konsultacji. Pokaż, jak zostaną wykorzystane wyniki, np. dokument strategiczny zostanie uzupełniony o wnioski z konsultacji społecznych, koncepcja architektoniczna zostanie uzupełniona o wnioski interesariuszy. Określ, co będzie się dalej działo, np. jaki będzie termin przyjęcia dokumentu/dalsze etapy przygotowania i realizacji inwestycji. Napisz, gdzie zostały opublikowane dokumenty i gdzie można śledzić informacje o dalszych działaniach.

Dokument opracowany został we współpracy
z Urzędem Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim przez:

DS CONSULTING Sp. z o. o.

ul. Jaśkowa Dolina 11 b/3, 80-252 Gdańsk

na zlecenie Gminy Ostrowiec Świętokrzyski

**OSTROWIEC
ŚWIĘTOKRZYSKI**